

Stærke mænd på Peters stol

Mission i fremmede kulturer

Vi døber jo Guds børn II

Bevægelserne i kirken

Nyheder

Debat

Kadi præsenterer sig selv som et forum for teologi, spiritualitet og samfund. Med den katolske kirke som ståsted og udgangspunkt har økumenien samt andre religioner og kirkens forhold til verden Kadi's fulde interesse.

Kadi hænger ikke „frit i luften“. Som altid er også den historiske dimension vigtig. Kadi stiller sig midt i kirkens historiske udvikling. Konkret betyder det at det sidste historiske vejskel på kirkens vej, nemlig Det Andet Vatikankoncil er retningsgivende for Kadi. Den reformproces, som blev indledt med konciliet, ønsker Kadi at støtte og fremme.

Kadi vil mere end blot formidle kendskab til fakta og begivenheder (som nyhedsbrev), men vil derudover være reflekterende og uddybende. Det indebærer:

m.h.t. teologien, at Kadi reflekterer over tidligere og nuværende teologiske meninger og holdninger, over kirkelige udtalelser og konkret kirkelig praksis,

m.h.t. spiritualitet, at Kadi redegør for, hvilke konsekvenser en troende erkendelse, som er vokset ud af sådanne refleksioner, har for et kristent samfund og for den enkelte kristnes holdning og handlen i hverdagen,

m.h.t. samfundet, at Kadi arbejder for at overvinde det gamle skel mellem „kirken og verden“. At være „verdens lys“, „jordens salt“ og en „surdej“ peger klart på det medansvar, vi som kristne har for verdens gang. Kadi vil bidrage til, at de problemer, verden konfronteres med, løses i lyset af evangeliet, dvs. i lyset af Jesu egne holdninger og handlinger.

Følgende nøgleord skal være normgivende for redaktionens arbejde:

Mangfoldighed, perspektiv, plads til flere vinkler, åbenhed overfor samtale, plads til gamle, glemte sandheder, vilje til at grave dybere, udfordring til dialog.

Redaktionen
September 2005

Nedverdiggende

Det som nå skjer i Midt-Østen, er ikke bare grusomt for alle som lider direkte under de pågående krigsuroligheter. Det er uverdigg for oss mennesker her på jorden som menneskehet.

Alt gjøres til politikk – storpolitikk. Men ser ikke de involverte krigerske partene at nå går det på hele menneskehetens verdigg løst?

(Jeg har hørt flere bekjente si at de eneste som tjener på dette, er rustnings-industrien. Er det slik?)

Hvor finnes i denne sorgens tid det ene, edle, sterke og gudgitte menneske som maktet å snu ondskapen i verden til et nytt kjærlighetens og medmenneskelighetens credo?

Vi blir alle så hjelpeløse nå. Vår bønn om fred i Midt-Østen og ellers i verden, hvor der er krigersk uro, blir som et lite blaff i den økende krigsstormen.

Vi uverdiggjøres som menneskehet!

Det er faresignalet nå – ikke krigstaktikk, politiske stridigheter eller politisk maktposisjonering.

Sic transit gloria mundi – slik svinner verdens herlighet bort.

Baby Johannessen, journalist i Norge

Stærke mænd på Peters stol

I denne artikel giver Eva Nordentoft et billede af, hvordan den nu afdøde pave, Johannes Paul II og den nuværende pave henholdsvis forvaltede og forvalter deres embede, men i en bestemt vinkel, nemlig en dansk katoliks indfaldsvinkel.

Af Eva Nordentoft

Lad os for en kort stund se på de to sidste paver – den for nylig afdøde og den nyvalgte, og måske finde træk af deres indflydelse på det økumeniske klima også for katolikker i Danmark

Johannes Paul II

En polsk pave, en rejsende pave, en pave der havde erfaring med politisk undertrykkelse, fattigdom og konflikter. Han havde i sin ungdom oplevet Hitlers tropper i Polen og som moden mand Polen under Kommunismen. Han var et dybt spirituelt menneske med en polsk baggrund for sine moralske værdier.

I flere af sine pavelige rundskrivelser sagde han profetisk: farerne i dag er de totalitære systemer, fundamentalisme og utilitarisme,

det sidste en udløber af en total liberal individualisme.

I sin rundskrivelse "Livets Evangelium" fra 1995 tangerede Johannes Paul II's moralske bekymring direkte kulturpessimisme. Der omtaltes vor tid som dødens civilisation kontra livets evangelium; abort, eutanasi og prævention samt demokrati blev sat lig med uhæmmet liberalisme. Den samme pave havde i 1994 udgivet en bog med den sigende titel "Over Håbets Tærskel". Denne bog er fuld af glæde og barmhjertighed. Gennem hele sin regeringstid var Johannes Paul II en pave med mange ansigter. I sine sidste levedage viste han dyb hengivelse og spirituel styrke i lidelse og svaghed. Billede af den terminal syge pave, som holdt ud, blev eksem-

plarisk for mange mennesker. I hans begravelse deltog mennesker fra hele verden, millioner i Rom, millioner foran TV.

Den katolske verden spurgte sig: hvad nu?

I sin rundskrivelse fra 1995 "Ut Unum Sint" skrev Johannes Paul II i § 77: "We can now ask how much further we must travel until that



blessed day when full unity in faith will be attained and we can celebrate together in peace the Holy Eucharist of the Lord?". Spørgsmålet står stadig ubesvaret, men findes i mange katolikkers tanker i den situation man befinder sig i i Danmark tæt op af kristne fra andre konfessioner.

Der var ekstra stor glæde hos den polske del af Danmarks katolikker for denne paves diplomatiske indsats i tiden omkring Polens befrielse fra det kommunistiske styre.

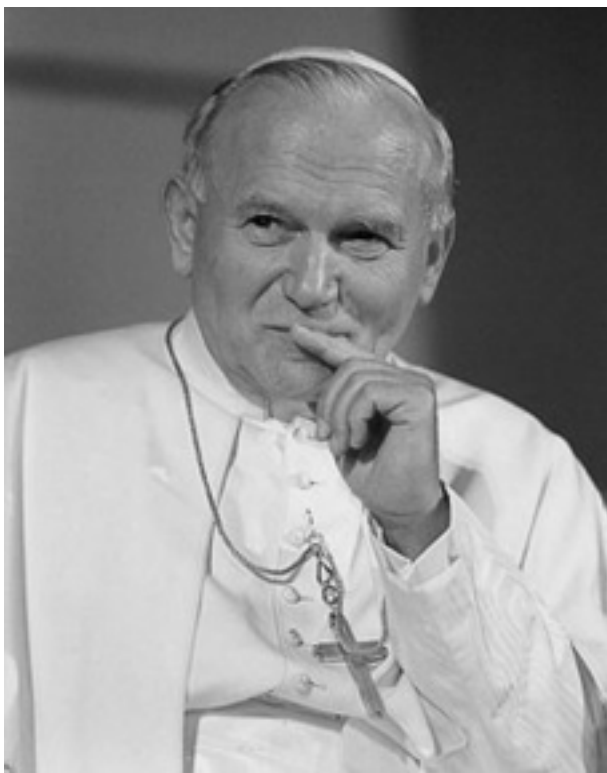
Håbet om nogle åbninger i den katolske kirkes lære var altid stor blandt katolikker med teologisk interesse og særlig blandt de unge. Gennem erfaringer fra rejser, gennem medier og ved stigende uddannelse blev det af Johannes XXXIII omtalte "aggiornamento" igen og igen et spørgsmål til kirken i den MO-DERNE verden. Det blev en antiteseoplevelse, da formanden for troskongregationen Joseph Ratzinger i år 2000 offentliggjorde dokumentet "Dominus Jesus", hvori han understregede den katolske kirkes eneret til "kirkenavnet". I oktober 2001 distancerede formanden for enhedssekretariatet Kardinal Walter Kasper sig fra denne opfattelse ved at sige at reformationens kirker er kirker, men af en anden type end den som den

katolske kirkes selvforståelse udtrykker.

I den interne katolske debat, også i Danmark, har man under Johannes Poul II's regeringstid søgt trøst hos hans bemærkning i "Over Håbets Tærskel", hvor han siger at vedrørende pavens embede har ordet "christianus" mere betydning end ordet "episcopus", selv hvis det drejer sig om biskoppen af Rom.

Det internationale indtryk af pave Johannes Pauls rejse til Jerusalem og skyldbekendelsen over for jøderne var stort; billederne gik hele verden rundt. Én ting er påfaldende: I Danmark lagde man meget lidt mærke til hans sociale-tiske rundskrivelser såsom "Centesimus annus" som kom i 1991 – 100-året efter Leo XIII's store socialencyklica "Rerum novarum". Netop de sociale-tiske tiltag bliver diskuteret i dagens Danmark, men uden megen interesse for den katolske kirkes stilling-

tagen om disse emner. En positiv stilling til menneskerettighederne, et krav til en retfærdig fordeling af goderne og bekæmpelsen af fattigdom var gentagne anliggender for pavestolen. Men man hæftede sig i den danske debat mest ved Vatikanets forbud imod brug af kondomer i aidsbekæmpelsen; et forbud som



Johannes Paul II

vækker modstand selv dybt ind i katolske rækker. Tro har konsekvenser for menneskets samfundssyn, hvilket meget understreges af begivenhederne i verden her i 2006 og begyndelsen af 2007. De sociale pavelige rundskrivelser og debatten om den retfærdige krig er økumenisk interessant i Danmark i dag. Johannes Paul II var modstander af Irak-krigen; dagen før den brød ud modtog han dybt bekymret den irakiske udenrigsminister. I Danmark har siden hen professor Svend Andersen beskæftiget sig indgående med de augsburgske bekendelsesskrifter og Luthers definition af ”den retfærdige krig”. En anden side angående sammenhæng mellem tro og politik viser sig i den indædte debat fra Søren Krarups side om hvor og om næstekærligheden har grænser.

Pave Johannes Paul understregede i flere af sine skrivelser at fred og retfærdighed hører sammen. Ejendom skal forvaltes i fællesskabets interesse og underbetaling af arbejdskraft er syndigt. Der tales om kapitalisme som ny fejlsideologi lige som kommunisme var det. Der blev ofte gentaget moralsk forkastelse af antiprævention og abort – men der blev også sagt til slut at kirken ikke har sine egne løsningsmodeller, men må se på den

historiske situation, og i den nuværende historiske situation defineres de fattige som kirkens primære option.

Paverne har siden Johannes XXIII betonet menneskerettighederne som ufravigelige og med universel gyldighed. Biskop i Roskilde stift Jan Lindhard har flere gange blandet sig i menneskerettighedsdiskussionen og talt imod menneskerettigheder og for ”menneskepligter” ud fra en protestantisk antropologi. Han citeres i Kristelig Dagblad (20.januar 2006): ”Socialpolitik er samfundets opgave ikke kirkens”. Men kan man opdele menneskelivet på den måde? Den økumeniske debat i Danmark fortsætter.

Det er ofte i en økumenisk samtale svært for folkekirkedanskerne til fulde at forstå at pavelige rundskrivelser er dokumenter til eftertanke og ikke ufejlbare dogmatiske udsagn. Men katolikker må til gengæld vogte sig for ”creeping infallibility” og for overfortolkning af udsagn om det meget omdiskuterede læreembede.

Benedikt XVI

Mens Johannes Paul II var en pave man så på, så er Benedikt XVI en pave man lytter til – den første var en

spirituel pave, den anden er en teologisk pave. Sådan er i hvert fald i store træk de første indtryk fra forsigtige og meget velovervejede ord på ungdomsdagen i Køln 2005. Paven talte om kulturernes dialog lige efter at han var bleven valgt til pave. Benedikt er en fremragende teolog og for ham er eftertænksom dialog vejen frem, og det betyder også masser af tålmodighed og tid. Hans første rundskrivelse fra februar 2006 har titlen ”Deus Caritas Est” og i året for hans valg til pave udkom en højst interessant bog, hvor man netop skal læse og overveje hvert ord! Det drejer sig om en samtale med den tyske filosof Jürgen Habermas. Skal man trække et facit af denne samtale så lyder det: Den menneskelige fornuft har brug for ansvarlighed overfor noget ”universelt højere” for ikke at skeje ud i tyranni, og en religion har brug for fornuften for ikke at skeje ud i fundamentalisme. For at citere paven selv: ”Konkret er det politikens opgave at underordne magten rettens målestok - (s.42); skulle måske religion og fornuft begrænse hinanden gensidig – (s.48); menneskerettighederne er ikke til at forstå uden den forudsætning, at mennesket som menneske, simpelt hen ved at høre til arten menneske, er

subjekt for rettigheder. Menneskets væren i sig selv er bærer af værdier og normer, som skal findes, men ikke opfindes. Måske skulle i dag læren om menneskerettigheder suppleres med en lære om menneskepligter og om grænser for mennesket...(s.51).”

Paven slutter sin part af samtalen ved at udtrykke håbet om at væsentlige værdier og normer igen må få virksom kraft som holder verden sammen.

Den nye pave og alle kristne står i dag over for en verden hvor teologien ikke kun tænkes i Europa. Befrielsesteologien spillede en stor rolle for mange unge under pave Johannes Paul II, også i danske kristne kredse. De unge kom hjem fra rejser med en viden om fattigdom og mangel på menneskerettigheder i den tredje verden. De kom hjem med en forargelse over vores overforbrug, en vilje til at gøre noget – i fællesskab! Befrielsesteologi som bygger på en meget ordret tolkning af Mat. 25,31-46 tiltalte unge i katolske og folkekirkelige kredse, og de mødtes med deres erfaringer fra arbejde i den tredje verden.

Den nye pave vil møde det myndige lægfolk, hvis betydning tiltager også i den katolske kirke. Det er gavnligt, men skaber også sine



Benedikt XVI

vanskeligheder i en kirke som har medlemmer af meget forskellige kulturer. Ikke af nød, f. eks. på grund af præstemangel, men netop af overbevisning og i oplysningens navn sker der forandringer i kirkernes forhold til lægfolket.

”Min næste har mange ansigter” kan være en af overskrifterne for livet i det 21. århundrede. Den katolske

kirke som universal kirke har de erfaringer som er aktuelle i dag. Kirkelige dokumenter og samtaler i alle kristne kirker taler i dag ind i den moderne tid, en tid med information, videnskabens og teknologiens tiltag og en mere og mere uddannet befolkning, som er demokratisk og tolerant med respekt for menneskerettighederne. Informations-teknologien har gjort verden til én, nyhederne er globale. I denne globalisering er de kristne kirkers mangfoldighed og verdensreligionernes budskaber en daglig oplevelse i medierne.

Ind i dette scenarie spørges der: Hvad er det ”ufravigelige” i en kristen verdensforståelse og hvor er der veje til nye muligheder og forståelse for hinanden for at bære vidnesbyrd i fællesskab. Benedikt XVI understregede for de unge og for sine medkristne i hans hjemland Bayern, at kristendommen er glædens, kærlighe-

dens og også skønhedens forkyn-
delse.

Fornylig besøgte Benedikt Tyr-
kiet. Efter alt hvad der er sket - efter
Muhammedtegningerne, oprør og
fornærmethed, debat og forsøg på
dialog og en tale paven havde holdt i
Regensburg med historisk ømtålelige
perspektiver - holdt man vejret. Han
viste sig som stor diplomat og trovær-
dig repræsentant for håb om respekt
og fred.

På den moralske debats front tales
nu også i kirkelige nyheder om, at en
opblødning angående synet på
kondomer i aidsbekæmpelsen skulle
være på vej.

Hvad Benedikt XVI's regeringstid
vil bringe kan ikke forudsiges, men
kristenheden er altid på en
Emmausvej – sammen. Stikordene
for denne fælles vej er rådvildhed,
samtale, forklaring, hjerterne som
brænder og erkendelsen ved brødets
brydelse. Emmausfortællingen hos
Lukas giver håb og trøst.

Litteratur:

Joseph Ratzinger: Warum ich noch in der
Kirche bin, München 1971

Joseph Kardinal Ratzinger, Werte in
Zeiten des Umbruchs, Freiburg 2005

Johannes Paul II, Over Håbets tærskel,
København 1995

Ut Unum Sint 1995

Erinnerungen und Identitet, Augsburg
2005

Jürgen Habermas-Joseph Ratzinger,
Dialektik der Säkularisierung – Über
Vernunft und Religion, Freiburg 2005

Det Andet Vatikankoncil, Konstitutioner,
Dekreter, Erklæringer, København 1997

De pavelige rundskrivelser (tilgængelig
på internet eller i oversættelse fra Det
Katolske Bispekontor i København)

*Artiklen er et uddrag fra „En Levende Mangfoldighed“ - Brudstykker til en
økumenisk historie 1989-2005, Aros 2007, udg: Danske Kirkers Råd. Udkom-
mer maj 2007.*

Mission i fremmede kulturer

Kirken kan være langt mere inspireret af de forskellige kulturer, der møder det kristne budskab rundt i verden, end kirken er i dag, mener Oluf Bohn, der i denne artikel ser på missionen efter Andet Vatikankoncil.

Af Oluf Bohn

Siden 2. Vatikankoncil har teologer og missionærer drøftet, hvordan man skulle forkynde evangeliet, så det på dynamisk måde ikke blot kunne leve sig ind i de mange forskellige kulturer, men også lade disse kulturer blive omskabte til det nye liv i Kristus (jf. Ef. 4,24).

Her er det missionærene støder på de store vanskeligheder (1). Hvordan udtrykker man i andre kulturers sprog evangeliet uden at sætte sandheden overstyr? Kan teologiens nuværende formuleringer blot oversættes til de andre kulturers sprog (adaption), eller skal man gå mere radikalt til værks og finde religiøse udtryk, som er – så at sige – parallelle med kristne dogmer (synkretisme) f.eks. udtryk for det gudommelige? Eller skal man gå en helt

anden vej og lade evangeliets ”tekst” møde den nye ”kontekst” og skabe et dogmatisk sprog, der på en og samme tid bevarer evangeliets tale og udtrykker det på en helt ny måde (inkulturation)? Det er disse tre synspunkter, der strides om i dag.

For Afrikas vedkommende begyndte afrikanere allerede i 1956 – altså før 2. Vatikankoncil (1962-1965) – at overveje, hvordan afrikansk katolicisme kunne frigøre sig fra de forhold i kirken, de oplevede som kulturel undertrykkelse fra vestlig katolsk kristendom. Koncilet rejste selv spørgsmålet (2) og erklærede, at man skulle finde frem til, hvad der var sandt i de ikke-kristne religioner.

Det gav anledning til mange refleksioner, og en lang række afri-

kanske teologer begyndte på overvejelser, om hvordan evangeliet kunne ”gå ind i” afrikansk kultur (inkulturation).

En af de teologer, der har ydet et godt bidrag, er professor Léonard Santedi Kinkupo fra Congo/Zaire. I 1994 i forbindelse med den Afrikanske synode i Rom (3) skrev han en artikel om ”Dogme et Inculturation en Afrique”, hvor han fremhæver, at dogmernes oprindelige mening skal forstås på ny i en anden kulturel kontekst. Han refererer den franske dominikaner Claude Geffré, som er inde på, at i den store blanding af kulturer og religioner skal man forstå evangeliet som et ”indbrud” i verden og dermed et forhold, som giver mulighed for en helt anden måde at tænke på. Men hvordan kan man oversætte troens indhold til et andet sprog uden samtidig at fortolke indholdet. Det forhold må man forstå, ellers bliver ’oversættelsen’ kun til en adaption af troen.

Evangeliet tilpasses

Han gennemgår dernæst tre tidligere ældre teologer, som - mener han – nok formulerede afgørende forhold, men mente at teologien i Afrika blot skulle vende tilbage til evangeliet alene. Imidlertid var disse teologer ikke opmærksomme på, at evangeliet, forkyndelsen, ikke findes i ”ren tilstand”, men at det altid er ”indsat” i en kultur, nemlig den jødiske og hellenistiske. Det drejer sig derfor om at finde frem til en



Léonard Santedi Kinkupo

ny livsstil, sådan som inkulturationen fordrer det. Selve situationen kræver, at man taler om Gud og det overnaturlige på en anden måde end tidligere, dvs. at man anvender en fortolkende sprogbrug. Han bruger som eksempel en formulering fra de afrikanske katekismer, hvor man taler om én Gud, men i tre personer. Men begrebet person som udtryk for en relation mellem de tre personer i guddommen findes ikke på afrikansk, og her vil afrikaneren stå helt fortabt

over for begrebet person. (Desværre kommer han ikke med et forslag til en anden udtryksform.)

Kinkupo vil følge en fænomenologisk metode. Den går – kort sagt – ikke ud på at trænge ind bagved ”teksten”, men blive foran og opleve, hvordan den åbner sig, åbenbarer sig. I dette perspektiv må vi ikke blot betragte dogmet som noget, der drejer sig om erkendelse, men – med inspiration fra en latinamerikansk teolog J.L. Segundo – at det bliver en sandhed, som befrier, en sandhed om livet, om frelse og et lys på troens vej.

Man må udtænke nye former for at kunne møde virkeligheden, og det gælder naturligvis også troens virkelighed. Dette skal finde sted i et spændingsforhold mellem den kristne tradition og de nye forhold.

I en artikel fra 1999 er det et mere snævert men alligevel vigtigt spørgsmål Kinkupo behandler, og det er spørgsmålet om dogmer kan reformuleres. Han henviser først til et dokument fra Den internationale teologiske kommission fra 1989 om fortolkningen af dogmer.

Dokumentet henviser til, at ikke blot dogmernes indhold (begreber) skal fastholdes, men også deres formuleringer. Men hvordan, spørger

han, kan man fastholde dette standpunkt over for fællesskaber af troende, hvor en dogmatisk definition er fremmed for disses aktuelle erfaringer. Dokumentet søger et svar på spørgsmålet ved at påpege forholdet mellem sandheden og de historiske forhold. Jesus Kristus er det ”konkrete universale”, en historisk begivenhed, man ikke kan komme udenom. Dokumentet giver ikke noget frugtbart svar og inkulturation bliver så udelukkende, at de fundamentale ord skal assimileres i de nye forhold.

Enhver oversættelse = fortolkning

I 1967 havde Walter Kasper skrevet, – med henblik på den økumeniske samtale – at det var nødvendigt også at inkludere forskellige teologiske formuleringer i bekendelsen af troen.

Dette udsagn, mener Kinkupo, må kunne anvendes i forhold til de nye kulturer, som skal kunne tage imod troen i en skabende modtagelse.

Han henviser til Thomas Aquin, som peger på, at trosakten peger på selve (res) virkeligheden (4) og ikke standser op ved det, der kan formuleres. At oversætte er altid at fortolke, og sådan som allerede evangelierne brugte forskellige formuleringer, så

skal det kunne overføres til vore dage. Med andre ord skal man kunne nå frem til en ”dogmatisk pluralitet”, så selve indholdet forbliver uforandret. Det centrale er at forkynde meningen i mysteriet ved hjælp af begreber, der er i stand til at gribe fællesskaberne. Inkulturation er ikke en slags ortodoksi, det er det konkrete liv, det drejer sig om, og det må omsættes i en ortopraksi. Det er nødvendigt at give dogmerne deres karakter af erfaring.

Men også Troslærekongregationens erklæring ”Mysterium Ecclesiae” fra 1973 antyder, men meget forsigtigt, at ”det er sket at visse formuleringer blev afløst af nye fremstillinger af de teologiske spørgsmål”. (5)

Vel er sandheden ikke relativ, men absolut. Vi besidder den imidlertid ikke i en absolut form, men i en historisk ramme, og altså på en måde relativt. Inspireret af E. Schillebeeckx mener Kinkupo, at et dogmes sandhed skal fremtræde, så den bliver synlig, dvs. så den ikke isoleres fra den kontekst, der fremsætter den, men heller ikke fra modtagerens kontekst. Det bliver derfor den fundamentale udfordring for kirken i bekendelsen af troen at fastholde både kontinuiteten i kernen af udsagnene, men også diskontinuiteten.

Han citerer til sidst W. Kasper, som i en artikel fra 1965 (6) bl.a. skrev: ”Man kan sige, at den blotte verbalortodoksi, som ikke også er ortopraksis, og som i dag ud af evangeliets ånd udsiger det nødvendige og handler derefter, slet ikke i teologisk forstand er en konkret sandhed.”

Desværre kommer Kinkupo ikke med blot en antydning af, hvordan troens kerne kan reformuleres i andre kontekster uden at troen sættes overstyr. Det er dog muligt at påvise, at kirken kan anerkende andre tros-



formuleringer. Udgangspunktet er de skismaer, der indtraf i forbindelse med de kristologiske stridigheder i 400-tallet. På den ene side var det den assyriske kirke, på den anden side den koptiske, som ikke kunne anerkende bl.a. Kalcedons bekendelse af Jesus som både Gud og menneske.

Bruddet har eksisteret lige siden, men i 1990'erne førte Rom teologiske forhandlinger med de to kirker – hver for sig – og man nåede til enighed om, at hver af de to kirkers forskellige formuleringer og bekendelser af Jesus Kristus som sand Gud og sandt menneske var i overensstemmelse med den katolske tro. Formuleringerne var af kulturelle og sproglige

grunde forskellige fra både katolsk og ortodoks bekendelse, men var alligevel anerkendte og dermed sande.

Dette forhold bør – efter min mening – inspirere kirken til at se mere positivt på inkulturationen og dermed også på en reformulering af visse af dogmerne inspireret af de forskellige kulturer, kirken arbejder i. Den skulle måske også overveje, om der ikke var visse dogmer, der skulle glide ud samt åbenlyst erklære, at en del udtalelser, som tidligere havde karakter af dogmer, var fejlbare. Jeg tænker her på erklæringerne fra forskellige konciler om ikke-katolikkers skæbne efter døden eller erklæringer om forholdet mellem kirke og stat.

1. For videre information se: O. Bohn, *Kristendom. Mission – Kultur*. 2002.
2. Se O. Bohn og H.L. Martensen: *Det andet Vatikankoncil, især Dekretet om Mission*, s.603-662, og *Erklæringen om kirkens holdning til de ikke-kristne religioner*, s. 349-362.
3. Se O. Bohn. *Kristendom. Mission – Kultur*.
4. *Actus credentis non terminatur ad enuntiabile, sed ad rem*. *Sum. Theol.* 1,1a,1,1 art q I, 2 ad 2.
5. Citeret efter Richard P. McBrien, *Katolsk tro gennem to årtusinder*, s.551.
6. W. Kasper: *”Glaube und Geschichte*, 1970, s.207.

Der skal ryddes op i Troslærekongregationen

(Kipa) Den schweiziske teolog Josef Imbach opfordrer pave Benedikt XVI til at rydde grundigt op i Troslærekongregationen.

Der hersker skandaløse tilstande i Troslærekongregationen, siger Imbach. Der er ubærligt, at den anser sig for at være ufejlbar, da der ikke er mulighed for at gøre indsigelse mod en beslutning i kongregationen. Myndighederne i Vatikanet praktiserer metoder som et hemmeligt politi, når ikke kun anklagere, men også dommerne er anonyme.

Medinddragelse i stedet for irettesættelse

Troslærekongregationen er fuldstændig som tidligere en ren censur-

myndighed. Imbach kræver, at forfattere, som giver udtryk for meninger, som måske i ordvalget er utraditionelle, inddrages direkte i beslutningsprocessen og ikke blot bliver taget i skole.

Josef Imbach, der er franciskaner, var fra 1975 til 2002 professor i fundamentalteologi på det pavelige fakultet San Bonaventura i Rom. Han fik i 2002 sin læretilladelse inddraget. Det blev bl.a. begrundet med, at Imbach ikke troede på Jesu guddommelighed og på undere. Fra oktober 2005 underviser Imbach i katolsk teologi på det evangeliske teologiske fakultet på universitetet i Basel.

sw

Ingen statslig støtte til kirken

(Kipa) Flertallet af de spanske præster ønsker ifølge en opinionsundersøgelse at give afkald på statslig finansiering af kirken. På den måde

vil kirken kunne arbejde mere frit og uafhængigt af regeringen, mente 63% af de adspurgte præster.

Næsten to-tredjedele af præsterne

betegnede regeringens politik som antiklerikal og laicistisk. Der har i Spanien været konflikter mellem kirken og ministerpræsident Zapatero på områder som afskaffelse af den obligatoriske religionsundervisning, registreret partnerskab mellem homoseksuelle og liberalisering af stamcelleforskningen.

Mere end halvdelen gik ind for en ophævelse af pligtcølibatet. Præster skal selv kunne vælge, om de vil gifte sig. Dette begrundede præsterne især med en truende ensomhed. 41% gik ind for, at kvinder skal kunne blive præster.
sw



Løbende nyheder på www.kadi.dk

I Tyskland har man allerede taget hul på den proces med sammenlægninger af sogne, som så småt er ved at gå i gang her i landet. De tyske biskopper har vurderet processen.

Strukturreformerne forløber tilfredsstillende

(Kipa) De katolske biskopper i Tyskland er i det store og hele tilfredse med den reformproces i bispedømmerne, som er igangsat. Trods modstand og mange problemer har sammenlægninger af sognene givet nye muligheder i sjælesorgen og har åbnet for større mangfoldighed, udtaler formanden for den tyske bispekonference, kardinal Karl Lehmann. Når menighederne åbner sig mod naboerne og ikke kredser om eget kirketårn bliver det kirkelige liv mere livligt.

Lehmanns udtalelser faldt ved slutningen af bispekonferencens forårsmøde. I næsten alle 27 katolske bispedømmer i Tyskland har man i de sidste par år sammensluttet menigheder til større pastorale enheder. Derved har menighederne enten mistet deres selvstændighed eller består som juridisk person inden for

et større forbund. Der var i 2005 ca. 12.800 katolske menigheder i landet.

Reformerne er ikke kun nødvendige af økonomiske grunde, eller fordi der er præstemangel, sagde Lehmann. Også i kommunalpolitikken ses det, at der bliver større enheder. Menneskers aktionsradius er simpelt hen blevet større. Lehmann understregede, at for biskopperne var sognemenigheden stadig en afgørende organisatorisk enhed i kirken.

Klostre, åndelige fællesskaber og de nye former for sjælesorg i storbyerne kan virke inden for de nye pastorale enheder. Ifølge Lehmann måles værdien af strukturreformer ved, om de som konsekvens har, at forkyndelse, sakramentsforvaltning og aktiv næstekærlighed igen bliver centrale opgaver i menighederne.

sw

Vi døber jo Guds børn!

I anden del af artiklen om dåbens teologi sættes dåben i forhold til den såkaldte arvesynd. Første del blev bragt i sidste nummer af bladet, og tredje og afsluttende del, der forklarer, hvorfor vi døber, kommer i næsten nummer af *Katolsk dialog & information*.

Af Jean-Pierre Duclos

Populært sagt bliver vi Guds børn ved at blive rensset for arvesynden. Min tese påstår at vi allerede er Guds børn selv om vi er bærere af arvesynden. Hvordan kan det forenes? Det er det vi skal finde ud af i dette andet afsnit, det teologiske, som først vil skitsere Guds frelsesplan i sin helhed for at placere både Adam og Kristus i den og så bagefter beskrive dåbens rolle i denne Guds plan.

Frelsen og dåben

Arvesynden er ikke noget bibelsk begreb. Den er en teologisk konstruktion, hvis fader er den hellige Augustin (354-430), og den er blevet opfattet meget forskelligt i tidens løb. Nogle mener endog at Augustins lære byggede på en forkert latinsk oversættelse af Romerbrevet som fik ham til at tro, at det var synden og ikke

døden, menneskene arver efter Adam. I hvert fald er hans teologi praktisk talt ukendt i den østlige tradition, mens den spiller en dominerende rolle i den lutherske teologi. Mange af de moderne katolske teologer har problemer med den, og at definere dåben som en renselse fra arvesynden er alt for snævert. Dåben skal ses i rammen af hele Guds frelsesplan. Det er den jeg nu vil skitsere med udgangspunkt i Bibelens første kapitler. Så vil dåben naturligt finde sin plads i den.

Adam, Jesus og vi andre Guds børn

Der findes hele to skabelsesmyter i begyndelsen af Bibelen som begge er relevante for vores emne, den ene, som bare forkynder at vi er Guds børn, og den anden som forklarer

hvordan vi er det. Disse myter blev til på forskellige tidspunkter som svar på datidens problemer. Det drejer sig nemlig om myter, dvs. litterære fortællinger som kaster lys over et eksistentielt problem. Den første (1 Mos.1,1-2,4a) blev optaget i Bibelen temmelig sent, mens jøderne var i landflygtighed i Babylon (598-538). Den fremstiller jødernes egen Gud Yahwe som hele universets skaber og historiens herre, en opmuntrende tanke for jøderne midt i deres udlændighed. I den læser vi at mennesket kaldes Guds søn fordi det er skabt i hans billede (1.Mos.1,27). Denne lighed var allerede beskrevet mere udførligt i den anden myte (1.Mos.2,4b-25) som var blevet redigeret meget tidligere, i begyndelsen af kongetiden, omkring år 1000 mener de lærde. Den fortæller hvordan Skaberen formede mennesket af jord og indblæste livsånde i hans næsebor (2,7). Det er denne åndelige dimension som adskiller mennesket fra alle andre levende væsener på jorden og gør det beslægtet med Gud. Og hvordan viser denne åndelige dimension sig? Ved at Adam og Eva har en fri vilje. Dyrene er forudprogrammerede: De følger blot deres instinkt. Adam og Eva har en fri vilje: De kan selv afgøre deres handlinger,

de kan vælge og vrage, og som hjælp til at udøve denne frihed har de en samvittighed til at fortælle dem, hvad der er rigtigt og hvad der er forkert.

Det med at der helt fra begyndelsen findes et forbud er meget vigtigt for at forstå mytens lære. Det at man spiser frugt fra et bestemt træ som står midt i haven kan ikke siges at være immoralsk i sig selv. Men Skaberen kom med et bud for at sætte en grænse mellem sig og sit værk, for at give Adam og Eva mulighed for at holde en aftale med ham og anerkende, at det er ham som bestemmer. Derved gav Skaberen dem mulighed for at handle som frie og ansvarlige mennesker. Det er netop det, fristeren anvender til at lokke dem til at overtræde denne grænse. "Så I bliver som Gud og kan kende godt og ondt" (3,5). En bedre oversættelse her ville være: I kan "afgøre" hvad der er godt og ondt. Adam lokkes derved til at nægte, at han, selv om han har en fri vilje, er bundet af sin samvittighed. Og resultatet af deres ulydighed er at de jages ud af Paradiset og mister det fællesskab med Skaberen som de var kaldet til eftersom de var hans børn, skabt i hans billede.

Den første etape i frelsesplanen ender ifølge Bibelen med en katastrofe. Men betyder det at menne-

skene dermed holder op med at være Guds børn? Nej, og det bedste bevis på det er at de har bevaret deres samvittighed, den som får Paulus til at sukke: ”Jeg forstår ikke mine handlinger. Det, jeg vil, det gør jeg ikke, og det, jeg hader, det gør jeg” (Rom.7,15). Men hvis vi stadig er Guds børn, betyder det så at det oprindelige løfte om et liv i fællesskab med Skaberen stadig gælder, eller er syndefaldet en uoprettelig skade? Myten slutter med at pege på en fremtidig genoprettelse af det oprindelige venskab, det såkaldte protoevangelium hvor kirkefædre indlæste en profeti om Kristi komme allerede i beretningen om syndefaldet ”Jeg sætter fjendskab mellem dig (djævelen) og kvinden, mellem dit afkom og hendes. Hendes afkom skal knuse dit hoved og du skal bide hendes afkom i hælen” (1.Mos.3,15).

Det, som var dunkelt for jøderne da skabelsesberetningen blev optaget i Bibelen, er blevet klarere for os, eftersom profetien endelig er blevet opfyldt, og det på en måde som helt overstiger det oprindelige løfte. Vi er nået så langt nu i opfyldelsen af Guds plan at vi kan sammensætte hele frelseshistorien i følgende etaper: Adam og Eva blev skabt i Guds billede og kaldet til at leve i hans

fællesskab i Paradiset, hvis de viste sig i stand til at forblive på deres plads. Deres hovmod betød at de mistede dette fællesskab. Men vi - deres efterfølgere - er også skabt i Guds billede, og derfor er vi også stadig kaldet til et liv i hans fællesskab, men afskåret fra det på grund af deres synd. Guds barmhjertighed tager tråden op og giver os en ny mulighed for igen at træde ind i hans fællesskab og ikke bare som medlogerende, hvis man kan sige det, men på en helt ny måde, som hans egen familie. Indtil da var vi kun skabt i Guds billede. Men efter at Gud har sendt sin egen Søn til verden for at blive en af os, har vi mulighed til at få del i Guds indre liv og kalde ham for vores Fader. Deraf titlen på dette afsnit: Adam, Jesus og vi andre Guds børn. Den henviser til ledetråden i hele denne artikel: De to måder vi kan være Guds børn på. Jesus sendte sine disciple for at forkynde alle denne gode nyhed, at vi nu kan komme hjem som de fortabte sønner, og for at døbe dem som redskab for den nye fødsel, og det vil de blive ved indtil den yderste dag, hvor frelsenshistorien vil nå sin opfyldelse ved Herrens genkomst.

Til dette meget stramme resume af frelsens historie vil jeg knytte to



Dåben i Jordan er afbilledet i alle kirker, her i en skildring fra den koptiske kirke.

bemærkninger. Den første er at det glemmer evighedens perspektiv, og den anden er at det har en meget ensidig forståelse af begrebet natur. Det skal rettes før vi kan gå videre.

Evighedens perspektiv

At tale om frelsens historie er meget tvetydigt, fordi man her blander to fuldstændigt adskilte planer, Guds verden og vores. Frelsen, det er det overnaturlige forhold mellem Gud og hans skabninger, noget som hører under evighedens perspektiv. Historien er en fortsat og sammenhængende udvikling både i tid og rum. I historien taler man om før og efter og man prøver på at se hvordan det hele hænger sammen. Men det duer ikke når man taler om frelsens historie. Selvfølgelig er man godt klar over, at man ikke kan skelne mellem en tid før og efter syndefaldet eftersom det drejer sig om myter, efterrationaliseringer, men vi taler dog om en tid før og en tid efter Kristus. Det giver mening når vi tænker på den historiske person Jesus, men når vi siger at vi venter på Kristi genkomst og opfatter det som om vi står i den tidsafstand som adskiller Messias' to kommer, drejer det sig igen om en forkert formulering. Vi blander to sfærer, Jesu jordiske liv i historien og

parusien, det vil sige verdens undergang, Kristi genkomst og den endelige opfyldelse af Guds plan med os, som hører til det overnaturlige. Vi må i enhver situation være meget opmærksomme på hvilken af de to verdener vi taler om.

Og især må vi forstå, at alt det som foregår i historiens forløb i Guds perspektiv er samtidigt og nutidigt. ”Jesus Kristus er den samme i går og i dag og til evig tid.” (Heb.13,8). Det er netop det vi kalder evigheden, som ikke er et grænseløst tidsskifte, men en endeløst udvidet nutid.

Måske vil et billede hjælpe os til at forestille os forholdet mellem tid og evighed. Lad os betragte forskellen mellem parallelle og konvergente linjer. Afstanden mellem tremmerne i en barneseng er lige stor oppe ved kanten og nede ved bunden. Det svarer til tidens forløb hvor hvert århundrede er lige så langt som det foregående og det følgende. Anderledes er det med et cykelhjul. Afstanden mellem to nav er forskellig når vi ser på den er lige ved dækket eller nede ved navet. Når hjulet drejer rundt på stedet, bevæger dækket sig, men navet forbliver immobil, især hvis vi opfatter det som et geometrisk tegn, et udeleligt punkt som centrum. Hvert adskilt punkt i dækket svarer til

det ene og samme punkt, navet. På svarende måde svarer hvert enkelt øjeblik i historien forløb til evigheds uforanderlige nutid.

Det derfor vi siger nej til prædestinationslæren som f. eks. muslimerne bekender sig til. Hvordan kan Gud ufejlbarligt vide på forhånd hvad jeg frivilligt vil bestemme mig til i morgen? Spørgsmålet er ganske enkelt galt formuleret. Begrebet ”på forhånd” findes ikke i evigheden. Gud ser som nutidigt hvad jeg gør i går, i dag og i morgen.

Det er vanskeligt for os at forestille os det, men når det lykkedes vil vi ikke mere sukke som Storm P. ”Evigheden varer længe, især hen mod slutningen.” Måske vil man foretrække en filosofisk formulering frem for et geometrisk billede og tale om en varighed uden succession. Det er helt anderledes med tiden, hvor tingene består ved ustandselig at forny sig. Man kan vælge et geometrisk billede eller en filosofisk formulering, men vi må have den ene eller den anden af dem i baghovedet, når vi taler om frelsens historie.

Hvorfor skal det være så kompliceret? vil man måske klage. Men det er ikke min artikel, som er kompliceret, det er virkeligheden. Jakob sov da han så den stige der stod på jorden

og nåede helt op til himlen (1.Mos.28,12). Vi troende må være lysvågne når vi går op og ned ad stigen ligesom englener, ellers vil vi aldrig kunne ane hvad der faktisk sker i Guds rige når præsten siger til os her på jorden: Jeg døber dig i Faderens, og Sønnens og Helligåndens navn. Hvis vi ikke gør det vil vi begå den samme fejl som fik jøderne til at skumle da de hørte Jesus sige: ”Jeg er det brød som er kommet ned fra himlen.” (Joh.6,41)

Det var min første sidebemærkning. Lad os gå videre til næste emne, begrebet natur.

Bibelens antropologi

Når vi her taler om den menneskelige natur, må vi huske at Bibelens antropologi er teologisk og ikke en naturvidenskabelig beskrivelse af mennesket. Psykologerne kan analysere menneskets frie vilje og konstatere at det derved adskiller sig fundamentalt fra alle de andre pattedyr, men de kan ikke ud fra det konstatere at mennesket er skabt i Guds billede. De kan derfor ikke konkludere at samværet med Gud er det ”naturlige” mål for mennesket. De kan konstatere at mennesket har en samvittighed, som skelner mellem det som er accepteret i et konkret samfund og det, som ikke

er det. Men de kan ikke ud fra det slutte at noget er godt og noget ondt. Døden er for dem et biologisk faktum. Kroppen er sammensat, og derfor går den uundgåeligt i opløsning for til sidst at give plads til en



Jesu dåb fra russisk ikon fra det 14. årh.

ny generation, men for de kristne er det et mysterium, fordi den tilsyneladende står i vejen for menneskets kald. Videnskaben konstaterer at mennesket har en intelligens, men det er troen som åbenbarer at vi har en sjæl som er usammensat og udødelig og at den gør os til Guds arvinger. Kan den eksistere uden et legeme? Dette er et andet problem, som jeg

håber at kunne komme tilbage til, men det er nok her at konstatere at døden er noget helt andet for os end for lægevidenskaben. Den er ikke en afslutning, men døren til mødet med Gud. Det forklarer hvorfor vi døber børn som er i livsfare, selv om denne praksis selvfølgelig ikke på forhånd afgør spørgsmålet om de udøbtes endelige skæbne. Det kommer vi til senere.

Sakramenternes plads i frelsens plan

Et væsentligt element i myten og Adam og Eva er Skaberens respekt for sit værk. Yahwe som har skabt dem i sit billede vil ikke påtvinge dem sit fællesskab. Han lader dem bestemme og beder dem om at samtykke. Mellem kaldelsen: I er skabt i mit billede, og opfyldelsen ”Kom, I som er min Faders velsignede og tag det rige i arv som er bestemt for jer, siden verden blev grundlagt” (Matt.25,34), må komme en fri accept fra vores side. Adam og Eva sagde nej, men skulle ikke alle vi andre få mulighed for selv at træffe vores valg?

Det er lige præcis her, at den gængse opfattelse af arvesynden giver os problemer. Hvordan kan

vores evige skæbne afgøres af en af vores forfædres personlige valg? Må ikke hver enkelt af os få lov til selv at vælge? Profeten Jeremias var godt klar over dette dilemma og han løste problemet da han beskrev den nye pagt således. ”I de dage skal man ikke mere sige: Fædrene spiste sure druer og sønnerne får stumpe tænder. Nej, enhver skal dø for sin egen skyld. Ethvert menneske der spiser sure druer får selv stumpe tænder” (31,29-30).

Må jeg tillade mig at foreslå en ny betegnelse? I stedet for at tale om arvesynd, kunne man tale om arveansvar. Det vi arver efter Adam og Eva er muligheden for at træffe vores eget valg som de gjorde deres, ellers ville vi ikke være mennesker. Men betyder det at historien begynder forfra? At vi igen får tilbud om at være i Paradiset sammen med Skaberens? Nej. Det betyder at vi får mulighed til at sige ja til en ny måde at være Guds børn på. Og det var Guds plan helt fra begyndelsen. Vi mennesker var ikke modne nok til at forstå den og vi skulle vokse i tiden med åbenbaringen for at kunne tage imod det, Skaberens havde bestemt sig til fra tidernes morgen. Beretningen om Adam og Evas synd må ikke opfattes som en etape i menneskehedens

udvikling, men som et led i åbenbaringen af Guds vilje om at vi skal være aktive i frelsen.

Set i dette perspektiv kan vi udvide tolkningen af Adams synd som synges påskemat, dåbens nat. Præsten synger: Felix culpa, lykkelige synd som giver os en sådan Frelser. Det udtrykker at det nye liv vi får overstiger det, Adam og Eva fik til bud om og sagde nej til. Men vi kan fortsætte: Lykkelige synd som giver os mulighed til at tage imod og ikke bare modtage frelsen. Dette måske lidt utraditionelle synspunkt om Adams ”lykkelige synd” falder godt i tråd med det, den klassiske teologi om sakramenterne lærer os om hvordan vi bidrager til deres virke.

Alle er kaldede til at dele Guds fællesskab fordi Kristus døde for at alle kunne få indfriet dette løfte. Men en kaldelse virker ikke automatisk. Den skal høres og besvares som ypperstepræsten Eli sagde til den unge Samuel (1.Sam.3,9). Og det er netop det der sker ved dåben. Vi indlemmes frivilligt i den store flok som er på vej mod det nye Jerusalem.

Det er netop denne aktive rolle vi har i sakramenternes virke som jeg prøvede at udtrykke lige før ved forskellen mellem at modtage og at

tage imod. I eukaristien modtager alle Jesu legeme og blod, men det er ikke alle som tager imod Guds liv (jf. 1.Kor,11,30). Den klassiske teologi siger, at sakramenterne virker *ex opere operato*, i kraft af den udførte handling. Men det betyder ikke at deres virke automatisk følger med. Hvis en ordineret præst udtaler forvandlingens ord over brødet og vinen, er Kristus til stede under begge skikkelser, uanset om præsten eller kommunikanten tror. Men for at sakramentet skal kunne bevirke hvad det er tegn på, forudsætter det samarbejde fra modtagerens side. Man skal være to om en gave, giveren og modtageren. Her kan man tale om hjælp til selvhjælp, men vel at mærke hvis man husker, at også selvhjælp er Guds gave. Kristus som skænker sit liv i dåben giver os sin nåde for at vi kan tage imod det.

Her kan vi drage nytte af det, vi talte om før, forholdet tid/evighed.

Jesu død på korset fandt sted i tiden, men dens virke, menneskehedens frelse står i evighedens perspektiv. Vi må tage evighedens perspektiv med for at kunne forstå hvordan vi i dåben og nadveren får del i Jesu frelsende død. I begge tilfælde, et bad, et måltid, står vi på historiens niveau, det niveau hvor vi kan handle bevidst og ansvarligt. Og det er også på historiens niveau at vi står i forbindelse med en anden begivenhed, Jesu offerdød. Dåben og nadveren henviser eksplicit til den. Men her må jeg være mere præcis. Det er kun det faktum, at Jesus blev korsfæstet, som hører til historiens niveau. At denne død var en offerdød, en frelsende handling, det hører til på evighedens plan, ligesom det er på evighedens plan at vores dåb knyttes til hvad der skete på Golgata. Det er derfor det er så vigtigt for os at holde fast på begge niveauer, så sakramenterne ikke bare er riter, men *troshandlinger*.

Læren om jomfrufødslen er ikke biologi

Af Hans Christensen

Mariadogmerne er i så høj grad teologiske udsagn, at de ikke lader sig anvende som biologiske termer.

Teologi skal her forstås som sandhedsudsagn om Gud og Hans



forhold til os mennesker og omvendt.

Hvis vi tager jomfrufødslen, er det udsagnet om, at Gud og kun Gud i hele sin fylde tog bolig i blandt os som menneske og som vor broder.

Hvis man påstår, at jomfrufødslen er ment som et biologisk udsagn, så må man finde sig i at biologien stiller ”frække” naturvidenskabelige spørgsmål, som vil drive os ud i absurditeter og væk fra sandheden!

Disse kunne f.eks. være: Er Jesus så født med det halve antal DNA-kæder (vi holder ribosomerne udenfor), nemlig kun dem fra Maria? I så fald ville han mindst lide af Turners syndrom (X0), og udvikle sig i feminin retning.

Har Jesus så fået et komplet sæt kromosomer, som alle andre mennesker har, men han har dem fra sin moder? I så fald er han en klon, som i hele sin materie vil

være identisk med sin moder.

Alt for ofte falder nu det ”klassiske” svar: For Gud er alting muligt!

Det er et udmærket udsagn, men det er bare et teologisk udsagn og i teologien et sandt udsagn udledt af definitionen af Gud som almægtig.

Men, men som biologisk påstand dur det ikke. Påstanden lader sig nemlig ikke efterprøve naturvidenskabeligt! Det skal vi i øvrigt nok være glade for, for så kunne Guds eksistens jo lade sig bevise ad naturvidenskabelig vej, og så var der ingen grund til tro længere.

Nu kunne nogen måske falde for fristelsen til at sige at sætningen ”for Gud er alting muligt” her må betyde, at Gud i denne konkrete situation har tryllet, frembragt, skabt et par solide pragt DNA-kæder.

Men, men pas nu på! Med dette trylle- og trumfkort er man i overmod på vej ud i hæresiens svovldampende ildsø!!

I nøden er det klogt at ty til den faste klippe, vi har i Trosbekendelsen. Her bekender vi at intet hos Vor Herre Jesus Kristus er skabt. ”Født, ikke skabt, af samme væsen som Faderen”. Som jeg i en tidligere artikel her i bladet har udtrykt det: Han, Sønnen, kan ikke fabrikeres, da

hans substans eller væsen er Faderens. Hvad der fabrikeres, kan duplikeres, men Gud er én og kan ikke kopieres.

Jamen er der alligevel ikke en modsigelse mellem teologien og biologien, og for den sags skyld mellem tro og naturvidenskab?

Nej, nej og atter nej! For at kunne modsige hinanden, må man i det mindste tale samme sprog!

Det ved kloge biologer og teologer godt. Vi høster heldigvis nu erfaringerne af tidligere tiders meningsløse gensidige misforståelser og fordømmelser.

Jeg synes det her er på sin plads at citere min elskelige lærer afdøde pastor Bjørn Højbo:

I må aldrig være bekymrede for Kirken; for enten er den Guds Kirke, og så skal den nok klare sig, eller også er den det ikke, og så kan det også være lige meget”.

Og endnu et: ”I må aldrig være åndelig uredelige – det kan man ikke leve med i længden”.

Lad os ydmygt holde fast i, at teologien er til for at oplyse os lidettroende om Guds projekt med os – det er ikke en mere eller mindre forståelig naturvidenskabelig kogebog Gud lige har stukket os i hånden!

Bevægelserne i kirken.

Kirken bør ikke være for ensartet, siger pater Cattaneo, der er professor i kirkeret ved Sct. Pio X Institutet i Venedig i dette interview. Philip Palmer Jørgensen og Jean-Pierre Duclos har oversat og bearbejdet et interview med Cattaneo fra Zenit foretaget i maj i fjor.

Interviewet tog udgangspunkt i en erklæring fra den daværende kardinal Joseph Ratzinger, da verdenskongressen for kirkelige bevægelser blev holdt i Rom i 1998.

Ratzinger bad i sin erklæring biskopperne om „ikke at kræve nogen absolut ensartethed i sjælesorgens organisering og planlægning“. Han sagde at de lokale biskopper måtte søge at harmonisere „enhed og forskelligartethed“ i sig selv og ikke „forveksle enhed med pastoral ensartethed“.

I nedenstående interview forholder pater Arturo Cattaneo, sig til denne erklæring. Han er forfatter til „Enhed og forskelligartethed i fællesskabet i den lokale kirke“, udgivet af Marcianum Press i Venedig.

Pater Cattaneo, fastslår nødvendigheden af ikke at forlange ensartethed i Kirken. Hans hovedemne er de såkaldte ”nye” bevægelser, men giver tillige anledning til refleksion over de forskelligartede måder messen kan fejres på i det daglige og behovet for at der gives plads til forskellige udtryksmåder og – former når der fejres messe.

Hvad er grunden til at advare mod faren ved eller fristelsen for ensartethed?

Ensartethed er en forringelse af enhed. I Kirken er enhed karakteriseret ved katolicitet. Følgelig må

pluralitet og forskelligartethed også udvikles i enhver lokal kirke til ikke kun ikke at ødelægge enheden, men til at berige den og ændre den til et fællesskab.

Hvad forstår De ved katolicitet?

Det er en af de store kirkelige genopdagelser i det 20. århundrede. Yves Congar beskrev den i sin bog ”Splittede Kristne” som en ”dynamisk alsidighed af Kirkens enhed” eller med andre ord, som den ”evne som enhedsprincippet har til at assimilere, fuldende, ophøje og føre til Gud, at forene i ham det hele menneske og alle mennesker, lige så vel som alle de menneskelige værdier”. Kirken opfylder dermed sin opgave ”at sammenfatte alt i Kristus”. Ef.1.10.

Hvorfor anser De katolicitet for så vigtigt for integrationen af forskellene i enheden?

Katolicitet, ligesom resten af de centrale kendetegn ved Kirken, er en gave og en opgave. Udtrykket kommer fra græsk ”kata holon”, som betyder ”i henhold til helheden” eller ”udstrakt til helheden” hvis fylde er i stadig virkeliggørelse ved Kristi nåde.

Kan De antyde hvilke praktiske følger dette har for ledelsen af den lokale kirke?

I den pastorale ledelse af sit bispedømme må biskoppen tage højde for den lokale Kirkes katolicitet, og ikke forveksle enhed med pastoral ensar-

tethed for enhver pris, hvilket gør det vanskeligt på frugtbar måde at indarbejde de forskellige nådegaver. Man kan ikke mene, at det eneste legitime er det, der er sat i værk af den biskoppelige øvrighed, for så løber de - der ikke underkaster sig sådanne afgørelser - en risiko for at blive udelukket fra fællesskabets opbygning.

Mener De ikke at der bør være grænser for forskellighederne i Kirken for derved at sikre enheden?

Det er min opfattelse at spørgsmålet er stillet forkert. fordi det forudsætter at enhed og forskellighed nødvendigvis er modsætninger, mens det i virkeligheden ikke forholder sig sådan. Tænk blot på Den hellige Treenhed, der er et mysterium af perfekt enhed i en forskellighed af personer.

Men mener De ikke at der til tider er spænding mellem enhed og forskellighed?

De to begreber er modsætninger, men det betyder ikke at de automatisk er overensstemmende. Det er faktisk en udfordring som Kirken til stadighed må forholde sig til.

Det første store møde af bevægelser

og kirkelige fællesskaber sammen med Paven blev afholdt i Rom i 1998. Hvilke bevæggrunde er der for Pave Benedikt XVI til at gentage et sådant møde i pinsen 2006?

Pinsen 1998 var noget særligt fordi året var viet Helligånden – en del af treårs perioden som forberedelse til Jubelåret 2000. At Benedikt XVI ønsker at gentage det forekommer mig at være et tydeligt tegn på den interesse og tillid han også nærer til disse bevægelser. Jeg tror at hans motiver er de samme som hans forgængers, og blandt dem vil jeg nævne først og fremmest et ønske om at kunne regne med dem i det presserende og krævende arbejde den nye missionering er.

Hvilken mission ser Benedikt XVI for bevægelserne?

Jeg har nævnt den interesse med hvilken han ser bevægelserne. Jeg tror den stammer fra hans stærke missionerende længsel, fra den overbevisning at man må være dybt engageret i genkristningen af vort samfund, for bl.a. at lade Europa genopdage sine kristne rødder. Jeg vil endvidere sige at Pavens opmærksomhed overfor de nådegaver der har fået så mange kirkelige bevægelser til at opstå skyldes hans dybe ydmyghed

og hans bevidsthed om sit ansvar i Kirkens tjeneste. Det viste han selv ved sin første prædiken efter sit valg. Benedikt XVI sagde: ”Min programerklæring for mit embede er at jeg ikke vil gøre min vilje, ikke følge mine egne idéer, men lytte, sammen med hele Kirken, til Guds ord og vilje og lade mig selv blive ledt af ham, så det er ham selv der leder Kirken på dette tidspunkt i historien”.

Karismatiske bevægelser er ikke nye i kirken. Hvad karakteriserer de nye bevægelser i forhold til de tidligere?

Siden pinse har Kirken været en karismatisk realitet. Helligånden fortsatte med senere at manifestere sig med særlig kraft i udvalgte historiske øjeblikke. Tænk blot på klosterbevægelserne, der siden det 5. århundrede bredte sig i Europa, eller tiggermunkenes udbredelse i det 12. århundrede, eller andre senere tiltag af missionerende, uddannelsesmæssig eller godgørende art.

De nye kirkelige bevægelser som opstod i den anden halvdel af det 20. århundrede er først og fremmest kendetegnede ved at henvende sig til læge troende ved at hjælpe dem med at leve i fuld overensstemmelse med Kristus i det daglige liv eller i forbindelse med verdslige gøremål. Mellem

andre kendetegn kan man notere den universelle ånd der inspirerer dem, som har ledt dem til at udvikle et forhold af særlig hengivenhed og fællesskab med den romerske pave. Det kom tydeligt frem under Verdens Ungdoms Dagene.

I løbet af de sidste 40 år har forholdet mellem biskopperne, sogne-



Pinsen fremstillet på Wurzach-alteret, malet af Hans Mutscher i 1437

præsterne og bevægelserne udviklet sig. Hvordan er situationen i dag? Jeg gætter på at De tænker på den mistillid som mange præster i begyndelsen havde i forhold til bevægelserne og derfor til en vis manglende anerkendelse fra bevægelsernes medlemmers side overfor de kirkelige strukturer, som blev opfattet som fjendtlige. Disse forskelle skyldtes en fremtoning fra bevægelserne og deres medlemmer side som vi kan kalde umoden. Alle disse forståelige besværligheder er imidlertid i vid udstrækning overvundet.

Hvad kan de kirkelige bevægelser bidrage med i menighederne? Johannes Paul II såvel som Benedikt XVI for nylig har udtrykt deres tillid til bevægelsernes evne til at genoplive kirkens apostoliske mission og først og fremmest deres evne til at forholde sig til den udfordring som sækulariseringen skaber.

Bevægelserne forstærker den personlige tilstedeværelse af kristent liv. Som professor Giorgio Feliciani har forklaret, ”Det største og væsentligste bidrag som bevægelser kan give til en menighed er tilstedeværelse i deres geografiske område af hvad Johannes Paul II beskrev som ”modne kristne personligheder, bevidste om deres egen dåb, af deres egen kald og mission i Kirken og i verden”. Det er grunden til at de er i stand til at tilbyde et bemærkelsesværdigt vidneudsagn om kristent liv.

Kunne Kirkens evne til at integrere forskelligheder til en enhed og derved skabe fællesskab ikke være et eksempel for det civile samfund?

Mere end et eksempel – lad os ikke glemme at Kirken og det civile samfund i deres væsen er forskellige – jeg ville foretrække at tale om et aspekt af service som Kirken er kaldet til at tilbyde samfundet. Sidstnævnte er i stadig større omfang multietnisk og multikulturelt, globaliseret og fragmenteret på samme tid. Alt dette skaber en udfordring for Kirken, som er kaldet – som formuleret af det andet vatikanerkoncil – til ”at rejse et tegn for staterne” og ”som

verdens lys”, til at forstå og favne ”alle tunger i sin ømhed, og derved fortrænge Babels splittelse (”Ad Gentes” no. 4). Dette perspektiv åbner nødvendigvis også op for interreligiøs dialog, et anderledes men nødvendigt spørgsmål, med hensyn til hvilket Kirken i stadig større grad må være forpligtet.

Hvad ønsker De for dette års Pinsemøde?

Jeg vil svare med mottoet for dette møde: Må ”Det skønne ved at være kristen og glæden ved at viderebringe det” ikke være et præg for bevægelserne alene, men at de i stadig større omfang må være i stand til at viderebringe det til alle troende. I 1999 mindedes kardinal Ratzinger at i det romerske rige var Kirken en uendelig lille minoritet i de første århundreder, ”men allerede på apostlenes tid påkaldte denne minoritet sig verdens opmærksomhed”. Kardinalen afsluttede med disse ord: I dag ”kan bevægelserne være af stor betydning takket være det missionerende fremstød, og de kan anspore os alle til at være gennemsyret af evangeliernes liv i verden”.

Redaktion

Philip Palmer Jørgensen (ansv.)
Dan Eriksen
Eva Nordentoft
Hans Christensen
Jean-Pierre Duclos
Karlheinz Löhner
Kjeld Wogensen
Kurt Hansen

Nyhedsredaktion

Susanne Wogensen
Poul Erik Magnussen

Redaktionssekretær

Poul Erik Magnussen

Layout

Susanne Wogensen

Katolsk dialog & information udgives af redaktionen og udkommer 4 gange om året.

Abonnement koster 300 kr. om året og bestilles ved henvendelse til kassereren: Karlheinz Löhner, Hvalsøvej 4, 2700 Brønshøj, eller e-mail: kloehrer@tiscali.dk

Indbetaling med angivelse af indbetalers navn og adresse kan foregå:
- på girokonto, korttype +1, kontonr. 10166373
- fra udlandet, IBAN DK4830000010166373

Citater skal forsynes med angivelse af 'Katolsk dialog & information' som kilde; optryk af hele artikler må kun ske med forfatterens tilladelse.

Indlæg sendes til Philip Palmer Jørgensen, Skovholmvej 25, 2920 Charlottenlund eller palmer.joergensen@mail.dk

Deadline til nr. 3, 2007: indlæg 3. juni 2007; debatindlæg 3. juli 2007.

ISSN 1901-9823

Katolsk dialog & information

